

Postadres Postbus 101 7100 AC Winterswijk

Gemeente Winterswijk
t.a.v. fractie Winterswijks Belang
de heer T. Jonker

Bezoekadres : Stationsstraat 25
Telefoon : (0543) 543 543
Fax : (0543) 543 065
E-mail : gemeente@winterswijk.nl
Internet : www.winterswijk.nl
KvK : 09219446

Zaaknummer : 2277117

Team : Financieel beheer

Uw kenmerk :

Behandeld door : J. ten Pas

Bijlage(n) :

Verzenddatum : 14 mei 2024

Kopie aan :

Onderwerp : Schriftelijke vragen WB over de informatie uit de voorjaarsnota 2024

Beste heer Jonker,

Op 18 april jl. heeft de WB fractie schriftelijke vragen gesteld volgens art. 35 van het Reglement van Orde van de gemeenteraad over wat de informatie uit de voorjaarsnota 2024 betekent voor de begroting van de gemeente Winterswijk. De betreffende vragen zijn hieronder weergegeven met daarachter in cursief het antwoord.

1. Een van de belangrijkste punten uit de Voorjaarsnota 2024 is dat vanaf 2026 de opschalingskorting verdwijnt. Die werd in 2015 ingevoerd omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen, maar die maatregel is er nooit doorgekomen. Door de afschaffing krijgen gemeenten 675 miljoen euro extra in 2026. Hiermee lijkt 'het ravijnjaar' te worden voorkomen. Ook is besloten om de nieuwe financieringssysteem voor gemeenten al vanaf 2024 in te voeren, voor meer stabiliteit. *In verband met het vervroegen van de gewijzigde bbp-indexatie (bruto binnenlands product) van 2027 naar 2024 dalen het volume en LPO accres (Loon- en Prijsontwikkeling) voor de jaren 2024 tot en met 2029. Voor 2024 wordt dit volledig gecompenseerd en voor 2025 voor ongeveer 50%, zodat een tekort van € 675 miljoen resteert. Voor de jaren 2026 tot en met 2029 vindt compensatie plaats, zodat uiteindelijk voor de gemeenten een positief saldo resulteert van € 675 miljoen, gelijk aan het bedrag van het schrappen van de opschalingskorting. Sinds 2015 worden gemeenten geconfronteerd met deze korting op het gemeentefonds, die oploopt tot € 975 miljoen in 2026. De korting is opgelegd omdat gemeenten door gedwongen opschaling kosten zouden besparen. Sinds 2019 is een stand van de opschalingskorting bereikt van € 300 miljoen. In de Voorjaarsnota 2024 is de oploop van de opschalingskorting vanaf 2026, een structurele uitname van € 675 miljoen, geschrapt. Met de meicirculaire 2024 wordt duidelijk wat de gevolgen zijn voor Winterswijk. De circulaire bevat dan ook de werkelijke informatie over de structurele rijksbijdrage.*

2. Daarnaast is afgesproken dat de Wmo in de toekomst niet langer via de algemene uitkering van het Gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Lees verder in het artikel opschalingskorting vanaf 2026 definitief geschrapt. *In de Voorjaarsnota 2024 is toegelicht dat het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten en de wettelijke zorgtaken Wmo. De*

verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Vooruitlopend op de gekozen bekostigingsvorm wordt onderzoek gedaan naar een passende geobjectiveerde indexering, die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Het Rijk heeft in de Voorjaarsnota alvast een reservering opgenomen voor een aanvullende indexering voor demografie bovenop de bbp-systematiek. Vanaf 2026 is een reservering opgenomen van € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen 2029. Het streven is dat er met ingang van 2026 nadere afspraken zijn. In de meicirculaire 2024 wordt deze reservering nog niet verwerkt.

3. Bezuinigingen jeugdzorg:

De voorgenomen bezuiniging op de jeugdzorg van ruim 500 miljoen euro in 2025 gaat niet door. Vanaf 2026 is er nog wel een bezuiniging van 511 miljoen euro gepland, maar het is aan een nieuw kabinet om dit door te zetten of niet. De sector is fel tegen invoering van een eventuele eigen bijdrage voor jeugdzorg om zo te besparen en de VNG 'bezorgd over deze onverwachte stap van het Rijk.' Lees verder in het artikel half miljard bezuiniging op jeugdzorg in 2025 van tafel.

Waarschijnlijk heeft dit voor 2025 nauwelijks budgettair effect omdat we tegenover het voordeel van € 500 miljoen door het niet doorgaan van de bezuiniging op de jeugdzorg voor 2025 in 2025 extra voor € 675 miljoen gekort worden.

4. Infrastructuur sociaal ontwikkelbedrijven:

Gemeenten krijgen 600 miljoen euro om sociaal ontwikkelbedrijven beter te kunnen organiseren, tussen 2025 en 2034. Uit onderzoek is gebleken dat gemeenten knelpunten ervaren bij de huidige inrichting van de infrastructuur van de sociaal ontwikkelbedrijven. Ook krijgen gemeenten vanaf volgend jaar 16,8 miljoen euro per jaar als compensatie voor de afschaffing van het lage-inkomensvoordeel (LIV). Lees verder in het artikel extra geld voor organiseren sociaal ontwikkelbedrijven.

Er wordt gesproken over structurele bijdragen, deze kunnen de impact van het ravijnjaar voor de begroting 2025 en verder voor de gemeenten en/of Fijnder mogelijk enigszins dempen. Het is echter nog geheel onduidelijk hoe de € 600 miljoen over de komende jaren verdeeld zal worden. Daarnaast is ook nog onbekend hoe de jaarlijkse gelden verdeeld gaan worden over de gemeenten en/of de sociaal ontwikkelbedrijven.

Lage inkomensvoordeel (LIV)

Het wegvallen van het Lage inkomensvoordeel in 2025 raakt de gemeente Winterswijk direct door het wegvallen van dit voordeel voor de Wsw-medewerkers die de gemeente in dienst heeft. Over 2023 bedroeg dit voordeel voor de gemeente Winterswijk € 113.000.

5. Extra geld voor bibliotheekvoorzieningen:

Er is ruim 11 miljoen euro extra beschikbaar voor de tijdelijke regeling specifieke uitkeringen lokale bibliotheekvoorzieningen (SPUK Bieb). De Tweede Kamer had opgeroepen extra geld beschikbaar te stellen voor nog meer en betere bibliotheekvestigingen. Aanvragers die in de eerste ronde afvielen, konden in de tweede ronde opnieuw meedoen. In de laatste ronde kregen uiteindelijk 44 gemeenten geen subsidie voor 63 aanvragen. Die kunnen met deze extra 11 miljoen bij een positieve beoordeling alsnog gehonoreerd worden.

Winterswijk heeft in de eerste ronde al een SPUK aangevraagd voor dit onderwerp. Voor deze SPUK komen we dus niet in aanmerking.

6. Afrekening Btw-compensatiefonds:

Gemeenten en provincies hebben in 2023 minder geld uit het Btwcompensatiefonds geclaimd dan mogelijk was onder het plafond. Dit leidt tot een afrekening van 247 miljoen euro en is bij deze Voorjaarsnota overgeboekt naar het Gemeente- en Provinciefonds. *Gemeenten hebben in 2023 € 573 miljoen minder gedeclareerd bij het BTW-Compensatiefonds (BCF). In de septembercirculaire 2023 werd al een voorschot van € 359 miljoen uitbetaald. De Voorjaarsnota biedt informatie over de afrekening voor het jaar 2023. De afrekening BCF bedraagt € 214 miljoen en dit bedrag wordt in 2024 incidenteel toegevoegd. Met de meicirculaire 2024 wordt duidelijk welk bedrag voor Winterswijk geldt.*

7. Schuiven met geld:

Verder wordt er met geld geschoven. Er gaat structureel 30 miljoen euro naar het gemeentefonds om de werkdruk in de jeugdbescherming te verlagen. Voor de bekostiging van de SPUK niet beoogde jeugdzorgkosten wordt 60 miljoen euro in 2024 overgeboekt van het gemeentefonds naar de VWS-begroting. Met dit geld worden de SPUK-aanvragen van gemeenten betaald.

Het is ons nog niet bekend wat de uitname uit het gemeentefonds voor de SPUK niet beoogde jeugdzorgkosten voor ons betekent. Wel zijn we op dit moment bezig om in beeld te brengen of wij in aanmerking zouden kunnen komen voor deze SPUK.

8. Er gaat ook geld van de aanvullende post taallessen naar de SPUK Wet Educatie en Beroepsonderwijs (Web). Met deze SPUK worden taallessen aan Oekraïense ontheemden en EU-arbeidsmigranten via gemeenten aangeboden. Het geld vanuit het Web-budget kon al worden ingezet voor deze groepen, met de ophoging kan er volgens het kabinet meer prioriteit aan gegeven worden.

Doetinchem is centrumgemeente. Voor de Winterswijkse begroting heeft dit geen gevolgen. Wij zullen actief volgen wat er met de middelen gebeurt.

9. Dakloosheid:

In het kader van de aanpak van dakloosheid wordt vanaf 2024 structureel in totaal 55 miljoen euro extra toegekend aan 43 centrumgemeenten. Dit geld vanuit het Nationaal actieplan dakloosheid wordt overgeboekt naar het gemeentefonds en als decentralisatieuitkering verwerkt in de meicirculaire 2024.

Doetinchem is centrumgemeente. Voor de Winterswijkse begroting heeft dit geen gevolgen. Wij zullen actief volgen wat er met de middelen gebeurt.

10. Uitvoeringskosten Omgevingswet:

De post uitvoeringskosten Omgevingswet wordt in 2024 met 71,5 miljoen euro aangevuld. Het gaat om een eenmalig tegemoetkoming in de transitiekosten die gemeenten maken bij de invoering van de Omgevingswet.

Dat gemeenten in 2024 gecompenseerd worden voor een deel van de transitiekosten/invoeringskosten van de Omgevingswet is al langer bekend. In diverse circulaires m.b.t. het gemeentefonds werd dit al aangekondigd. In de VNG notitie "FINANCIELE ASPECTEN OMGEVINGSWET December 2023 stond hierover ook het nodige te lezen:

"Compensatie Invoeringskosten voor gemeenten. Ten aanzien van de compensatie voor een deel van de invoeringskosten, bleek in het voorjaar dat deze voor een deel nog veiliggesteld moest worden in de begroting van het Ministerie van Financiën. Dit is gelukt – waardoor de minister in de bestuurlijke afspraken kon inbrengen dat de compensatie van € 102 miljoen in 2023 beschikbaar zal komen (in de decembercirculaire) en de compensaties van € 70 miljoen en € 80 miljoen in de meicirculaire van 2024 respectievelijk 2025. De verdeelsleutel

onder gemeenten voor deze compensaties is eerder vastgelegd in de septembercirculaire gemeentefonds 2022. De bijlage bij 3.2.2 geeft het bedrag voor 2022 per gemeente. Deze kan voor 2023 vermenigvuldigd worden met 102/150 om tot het verwachte bedrag per gemeente te komen. Voor 2024 en 2025 kan het bedrag met 70/150 respectievelijk 80/150 vermenigvuldigd worden”.

Om u een indruk te geven om hoeveel geld het gaat in Winterswijk: in 2023 is, zie decembercirculaire 2023 blz. 45, een bedrag van € 254.035 ontvangen.

De invoeringskosten zijn grotendeels in de afgelopen jaren gemaakt en zijn in eerste instantie voorgefinancierd door onze en andere gemeenten. De middelen uit de decembercirculaire 2023 zijn in Winterswijk niet nodig geweest omdat er nog middelen in de reserve omgevingswet zaten. In 2024 gaat echter de verdere vormgeving van de omgevingswet door en zijn er aanvullende middelen nodig.

11. Kosten asielopvang:

De begroting kent volgens het kabinet ook enkele grote tegenvallers, zoals kosten voor de crisishulpverlening van asielzoekers. Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) krijgt voor nieuwe of om bestaande locaties voor (crisis)noodopvang langer open te houden 375 miljoen euro in 2024 en 700 miljoen euro in 2025 extra. Het kabinet vond ruimte voor de extra uitgaven in meevallers bij andere ministeries.

Aan het einde van 2024 zijn naar verwachting circa 120.000 gemeentelijke opvangplekken nodig. Op basis hiervan zijn de Oekraïnereregelingen verlengd tot en met maart 2026.

Hiermee is budget beschikbaar voor een jaar na de huidige looptijd van de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB). Er komt opnieuw geld beschikbaar voor de meerkosten die gemeenten maken hiervoor, bij elkaar 37,2 miljoen euro.

Het kabinet stelt ook eenmalig 25 miljoen euro beschikbaar voor een pilot om duurzame opvangplekken te creëren met meer ruimte om transitiekosten te financieren. Een voorwaarde hierbij is dat als de opvangplekken niet meer nodig zijn voor Oekraïense vluchtelingen, deze beschikbaar komen voor reguliere asielzoekers.

Winterswijk heeft een regulier AZC voor onbepaalde tijd. De extra middelen zijn niet voor Winterswijk van toepassing.

Met vriendelijke groet,

Het college van burgemeester en wethouders van Winterswijk,

de loco-secretaris,

M. Keur

de burgemeester,

B.J.J. Bengevoord